

Інтегрований підхід до освіти — ключовий у Концепції Нової української школи та в роботі сучасних дитячих садків. Тож, безперечно, стане однією з тем серпневих нарад. Скористайтесь публікаціями у цьому випуску й обговоріть з колективом такі питання:

- ♦ Що таке інтеграція, та як її впроваджувати в освітній процес?
- ♦ Як зробити заняття справді інтегрованим?
- ♦ Яким має бути предметне заняття?
- ♦ Чому музичну логоритміку варто використовувати не лише музичним керівникам, а й вихователям та вчителям-логопедам?

Також у номері на допомогу педагогам — приклади інтегрованих занять, сюжетно-рольових ігор, музичних логоритмічних вправ та інші корисні матеріали.

ІНТЕГРАЦІЯ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ЯК ІННОВАЦІЙНЕ ЯВИЩЕ, або Що треба знати про інтеграцію

Катерина КРУТІЙ,

д-р пед. наук, професор кафедри
педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський НПУ імені Володимира Гнатюка

ДВА ПІДХОДИ ДО ОСВІТИ

У дидактиці дошкільної освіти існують два протилежні погляди на способи, форми і методи формування в дітей уявлень про довкілля.

- ♦ **“Предметний” (або “об’єктний”) принцип** (“Програма виховання і навчання дітей в дитячому садку”, 1938 р.), відповідно до якого діти дошкільного віку засвоюють уявлення лише про окремі предмети (об’єкти) навколишнього середовища, але не вибудовують взаємозв’язків між ними.
- ♦ **Принцип системності знань** (Н. Гавриш, К. Крутій та ін.), що базується на потенційних можливостях, а згодом і вмінні дітей дошкільного віку встановлювати і вибудовувати причинно-наслідкові зв’язки; здатності опановувати системні знання про явища і предмети довкілля

в їх взаємозв’язку, взаємопроникненні та взаємодії (Л. Виготський, Л. Венгер, А. Усова, М. Поддьяков). На цьому принципі ґрунтується сучасний науково-дослідницький напрям, спрямований на вивчення і формування в дошкільників системних знань. Його реалізація передбачає *систематизацію наявних знань* (об’єднання предметів у групи за певними характерними для них ознаками (колір, форма, величина, використання тощо) та *побудову системних знань* (розкриття різних аспектів досліджуваного об’єкта або предмета, встановлення причинно-наслідкових зв’язків між ними, усвідомлення закономірностей).

Відповідно до сучасних досліджень, одна з проблем дошкільної освіти — **втрата дітьми живого інтересу до процесу пізнання**. Як же

цей інтерес викликати і підтримати? Теоретично відповідь є: необхідно вибудовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти так, щоб розвивались і реалізовувались пізнавальні можливості дошкільника, а взаємодію з дитиною спрямувати на формування пізнавального інтересу, пізнавальної самостійності та ініціативності. Але як втілити цей план у практичній діяльності конкретного вихователя, вихователя-методиста, директора дитсадка?

Аналіз сучасних досліджень (І. Бех, М. Вашуленко, Н. Гавриш, І. Зязюн, В. Ільченко, І. Кіндрат, О. Савченко та ін.) і практики роботи педагогів закладів дошкільної освіти свідчить про **стійкий інтерес до проблеми інтеграції в освіті**.

РОЗБИРАЄМОСЯ З ТЕРМІНОЛОГІЄЮ

Поняття “інтеграція” увів у науку Ґ. Спенсер у 1857 році, пов’язавши його з протилежним поняттям — “диференціація” (від лат. *differentia* — розрізнення). Якщо **диференціація** передбачає послаблення взаємозв’язків між елементами цілого (системи) з метою максимального підвищення ефективності функціонування кожного з них, то **інтеграція** спрямована на об’єднання всіх елементів для забезпечення максимально ефективного функціонування системи загалом.

Інтеграція (від лат. *integratio* — з’єднання, відновлення) — об’єднання будь-яких елементів (частин) у ціле і процес взаємного зближення; об’єднання і структурування невпорядкованих явищ, підвищення інтенсивності взаємодії між елементами системи, впорядковане функціонування частин цілого.

У дошкільній освіті визначення інтеграції вважаємо за доцільне сформулювати так.

Інтеграція — природний динамічний процес, що передбачає взаємопроникнення і взаємозв’язок елементів, розділів та освітніх напрямів на основі системного й усебічного розкриття процесів і явищ, спрямований на забезпечення цілісності знань та вмінь дітей дошкільного віку.

Відіменникові прикметники *інтегративний* — *інтеграційний* і віддієслівні *інтегрований* — *інтегрувальний* мають різні значення і різну лексичну сполучуваність.

- ♦ **Інтегративний** — суцільний, цілісний предмет або явище.
- ♦ **Інтеграційний** — той, що стосується інтеграції, об’єднувальний.
- ♦ **Інтегрований** — комплексний; той, що ґрунтується на об’єднанні, тобто той, який зазнав дії інтегрування.

Фотоконкурс «Наші діти»

**Про дослід цей удома ми розкажем:
Вулкан наш вивергається, мов справжній!**

(Фото ЗДОН № 6, м. Харків)

- ♦ **Інтегрувальний** — який інтегрує, діє як об’єднувальний чинник. Це слово нове, не кодифіковане лексикографічними виданнями, воно ще не має традиції вживання в літературній мові. Проте його словотвірна модель відповідає законам української мови.

Отже, говорячи про освіту, підхід, заняття, що ґрунтуються на інтеграції, вживаємо термін “інтегрований”.

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ЯК СТРИЖЕНЬ ЦІЛІСНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

“Енциклопедія освіти” визначає **інтегрований підхід** в освіті як підхід, який веде до інтеграції змісту, тобто доцільного об’єднання його елементів у цілісність, і результатом застосування якого в педагогіці можуть бути цілісні знання різних рівнів: про дійсність; про природу; з тієї чи іншої освітньої галузі, предмета, курсу, розділу, теми.

Інтегрований підхід є стрижневим і відображає реалізацію ідей взаємозв’язку і взаємодії в будь-якому з компонентів освітнього процесу відповідно до тих чи інших цілей і завдань освіти, що веде до підвищення рівня його цілісності.

На думку М. Поддьякова, Р. Чумичової та ін., діти глибше усвідомлюють зміст, якщо його представлено в різноманітних зв’язках і відношеннях. У картині світу дитини ще немає знання про окремі науки. Дитина не проходить паралельні шляхи наукових досліджень різних наук, вона йде своїм

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НА САЙТІ JMIL.COM.UA

ШВИДКО, ЗРУЧНО
І ДЕШЕВШЕ, НІЖ НА ПОШТІ

"Дошкільне виховання" для вихователів уже передплатили?

А "Палітру педагога"?

Бери весь комплект!
Так дешевше!

І "Джміль"
на всіх!
Там же наліпки!

Щоб на пошті не чекати,
йдіть на сайт по передплату!

ЗНИЖКА -
до 20%

